

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

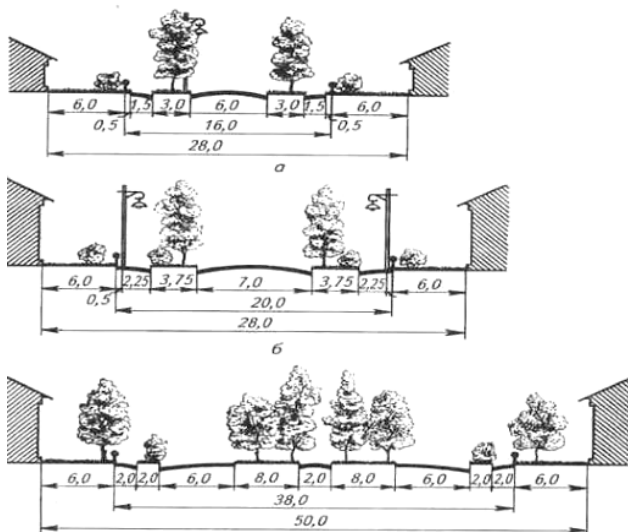
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БОТАНІКИ

ОСНОВИ ОЗЕЛЕНЕННЯ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для студентів 4-го курсу

спеціальності 206
«Садово-паркове господарство»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БОТАНІКИ

ОСНОВИ ОЗЕЛЕНЕННЯ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для студентів 4-го курсу

спеціальності 206
«Садово-паркове господарство»

Одеса – 2021

УДК 712.4(076)

К 13

Рекомендовано до друку Вченою радою
біологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 10 від «23» червня 2021 р.

Рецензенти:

Л.В. Левчук – кандидат біологічних наук, директор Ботанічного саду
Одеського Національного Університету
імені І.І. Мечникова;

О.Л. Моргун – кандидат архітектури, доцент кафедри
дизайну архітектурного середовища Одеської Державної Академії
Будівництва та Архітектури.

К 13 Кадуріна А.О., Назарчук Ю.С. Основи озеленення населених
місць: методичні вказівки для студентів 4-го курсу спеціаль-
ності 206 «Садово-паркове господарство». – Одеса: Вида-
вець С.Л. Назарчук, 2021. – 36 с.

У методичних вказівках розглядаються основні поняття щодо системи озеленення міських територій. Розглянуто основи проектування благоустрою: вулиць, бульварів, площ, набережних; територій житлових районів, дитячих садків та шкіл, лікарень та промислових підприємств. Передбачається ескізне проектування благоустрою означених територій.

УДК 712.4(076)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2021

© А.О. Кадуріна, Ю.С. Назарчук, 2021

Вступ

Методичні вказівки виконані відповідно до діючої програми по дисципліні «**Основи озеленення населених місць**» для спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Основою послужили роботи провідних теоретиків в області дизайну, архітектурної композиції, пропедевтиці: Д.О. Саймондса, І.Д. Родичкіна, Д.А. Мелодинського, В.Є. Михайленко, И.Ш. Шевельова, Ю.Г. Божко, І.І. Середюка, А.А. Тица, Л. Кирилової, П. Нойферта, В.Ф. Рунге, Ю.П. Манусевича та ін. У методичних вказівках розглядаються особливості композиційного рішення і предметного наповнення міського середовища. Вивчаються варіанти архітектурно-художньої подачі та об'ємного моделювання, як засобу «проміжного» етапу моделювання гармонічного архітектурного середовища. Розглядаються особливості благоустрою території: перед офісом, магазином, виставочним комплексом, у двірському просторі в багатоповерховій забудові, на присадибній ділянці і т. д. Передбачається детальне пророблення всіх стадій проектування з оформленням альбому креслень і малюнків.

Мета і завдання практичної роботи

Метою дійсної роботи є знайомство з особливостями проектування різних типів ландшафтних об'єктів, з детальним проробленням на рівні предметного наповнення. Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- вивчити основні принципи організації міського середовища;
- виділити композиційні основи проектування територій, що благоустроюються;
- ознайомитися зі складом і особливостями предметного наповнення міського середовища.

Кількість годин, відведена на дисципліну " **Основи озеленення населених місць**": лекції – 20 ак. годин, практичні заняття – 14 ак. годин, самостійна робота студентів (СРС) – 56 ак. годин.

Розділ 1. Композиційні основи і предметне наповнення міського простору

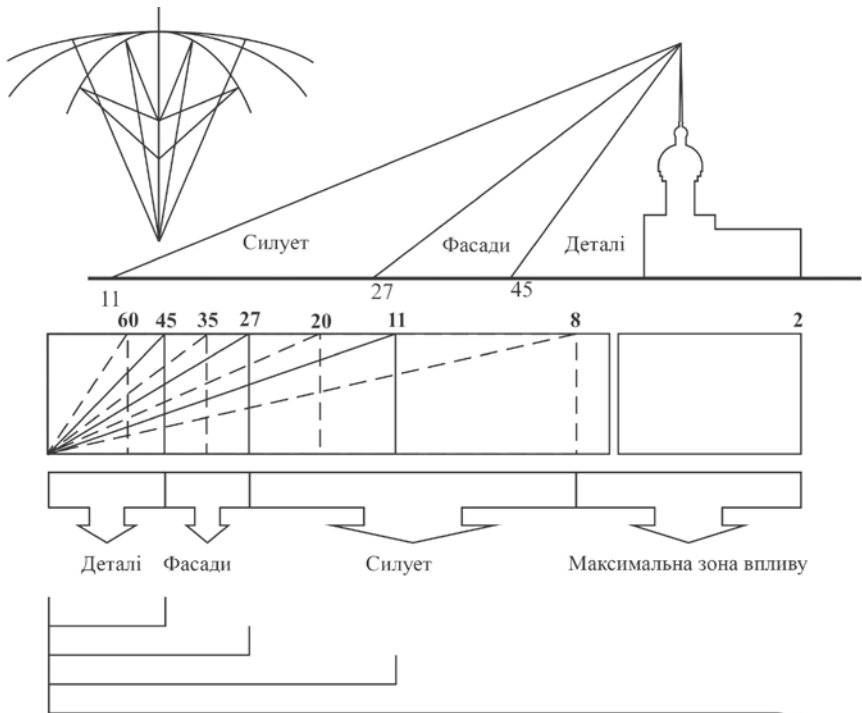
1.1 Основні композиційні принципи формування міського середовища

Основним принципом, що дозволяє запроектувати єдине гармонічне середовище, є принцип **єдності**. Він, у свою чергу, включає 4 складових «гармонічні цілі»:

- **повторюваність** – єдність по провідній ознаці (кольори тротуарної плитки збігаються з кольорами даху і палітрою квітника; повтор конфігурації форм, символів)
- **співвідпорядкованість** – забезпечує ієрархію зон уваги і запобігає їх коливання, єдність по провідній ознаці (грамотний розподіл акцентів і домінант)

- **доміріність** – узгодження частин по їхніх метричних характеристиках (принцип «золотого перетину», ряд Фібоначі)
- **урівноваженість** – єдність на основі узгодження протилежностей, забезпечення стійкості уваги і балансу системи

При цьому потрібно пам'ятати, що існують кілька рівнів розвитку простору по вертикалі. Верхній ярус (верхній поверхи будинків, високі дерева, малі форми) сприймаються або в сильно перекрученому ракурсі, або з відстані 60 – 100 м. Тому при деталізації об'єктів необхідний різний підхід. Модульне розкладення нижнього ярусу розраховано на взаємодію безпосередньо з людиною, і всі елементи повинні бути в єдиному з нею масштабі. Пластичність вирішується за рахунок взаємопроникнення інтер'єрного і зовнішнього простору. Композиція ж верхнього ярусу може бути побудована на більшому ритмі елементів і членувань, з розрахунком на видалення і перекручений ракурс. Теоретиками архітектури разом із психологами були досліджені і виведені оптимальні кути зорового сприйняття об'єктів, з різних відстаней (рис. 1).

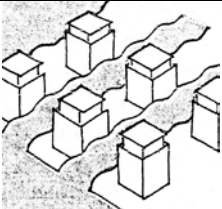
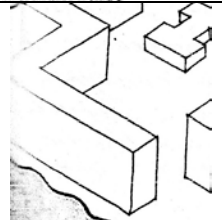
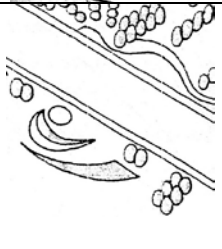
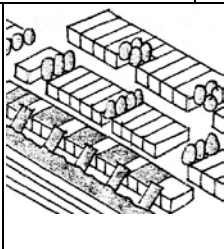
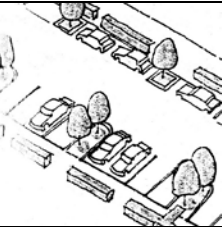

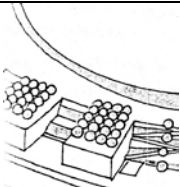
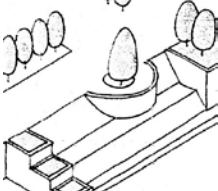
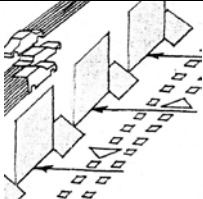
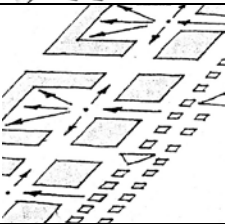
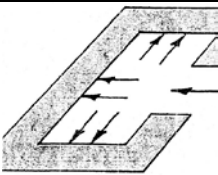
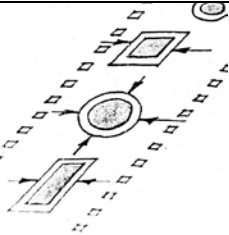
Метод оптимальних зорових кутів (по Я.Д. Глікіну)

Рис. 1. Метод зорових кутів при сприйнятті простору

1.2 Елементи ландшафтного дизайну в міському середовищі

Мабуть, найбільше повно підхід до проектування гармонічного міського середовища в цілому був розкритий у роботах В.А. Нефьодова. «Ландшафтний дизайн дозволяє впорядкувати границі пішохідного транзитного простору між окремими фрагментами житлової забудови і транспортних просторів, підвищити інформативність середовища для людей і забезпечити більше високий рівень його художньої виразності. Тому вибір всіх елементів предметно-просторового середовища повинен бути підлеглий ідеї організації цільного простору, що має певну глибину, переважні кольори, конкретну ступінь відкритості або замкнутості» (рис. 2, 3).

	Контактні прийоми взаємодії забудови й природного оточення		«Прозорий» контур забудови
			Ізольуюче периметральне розмежування внутрішнього і зовнішнього просторів забудови
	Ландшафт на в'їзді в місто		Ландшафт в'їзних просторів уздовж залізничних магістралей
	Оформлення паркінгів на міських вулицях: створення смуги паркування з розділовою посадкою дерев; погодженість геометрії озелених модулів з контурами пішохідного простору		

	Перетворення транспортного простору в рекреаційне: виявлення структури рельєфу системою; створення ярусів ландшафту з рослинністю і модульними елементами в плані;
	Ландшафтний дизайн берегових територій: формування берегової лінії із площадками і спусками до води; пластична обробка контуру берега з використанням озелених модулів; каскадне профілювання лінії берега
	Поділ просторів з контрастними функціями (пішохідний і транспортний рух): лінійна посадка чагарнику між тротуаром і паркінгом; використання для поділу простору підпірних стінок, фонтана з каскадом, конструкцій з кашпо
	Розмежування просторів з різним характером перебування людини (статичні і динамічні простори)
	Позначення границь простору з певною функцією: стрижений чагарник, що огороджує автостоянку; модульні бетонні елементи з рослинами для огороження літнього кафе
	Формування місць «острівної» рекреації в транзитному пішохідному просторі - посадка дерев і квітів у центрі кільцевих лав

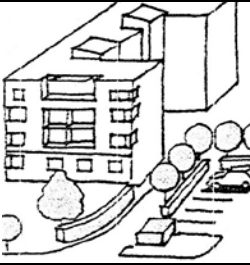
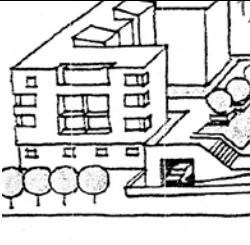
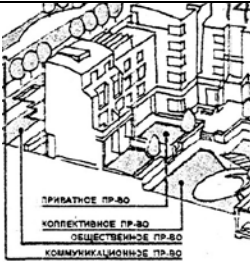
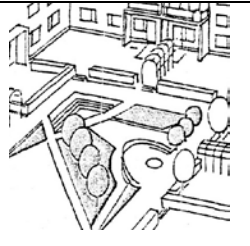
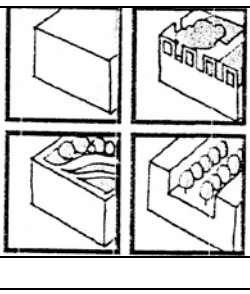
	Ландшафтний дизайн автостоянок у житловому середовищі: розміщення автостоянки в ніші між масами стрижених чагарників, за допомогою зеленого укосу
	Ландшафтний дизайн у композиції напівпідземних гаражів: оформлення зеленого укосу й модульної рослинності в наземній частині гаража; озеленення даху гаража
 ПРИВАТНОЕ ПР-ВО КОЛЛЕКТИВНОЕ ПР-ВО ОБЩЕСТВЕННОЕ ПР-ВО КОММУНИКАЦИОННОЕ ПР-ВО	Використання ландшафтного дизайну для формування системи диференційованих просторів у житловому середовищі: візуальне розмежування колективного й приватного просторів за допомогою пергол, рослинних контурів, модулів із квітами
	Ландшафтний дизайн колективного простору для відпочинку: оформлення вхідного простору в розриві контуру будинків; створення акценту в центрі двору
	Приєм створення ландшафтних композицій на покритті будинку і зорового поглинання маси об'єкта рослинністю: - декоративні екрани - сад на даху - виявлення рельєфу архітектурної форми фрагментами трав'яного газону

Рис. 2. Елементи ландшафтного дизайну в міському середовищі
(по А.В. Нефьодову)

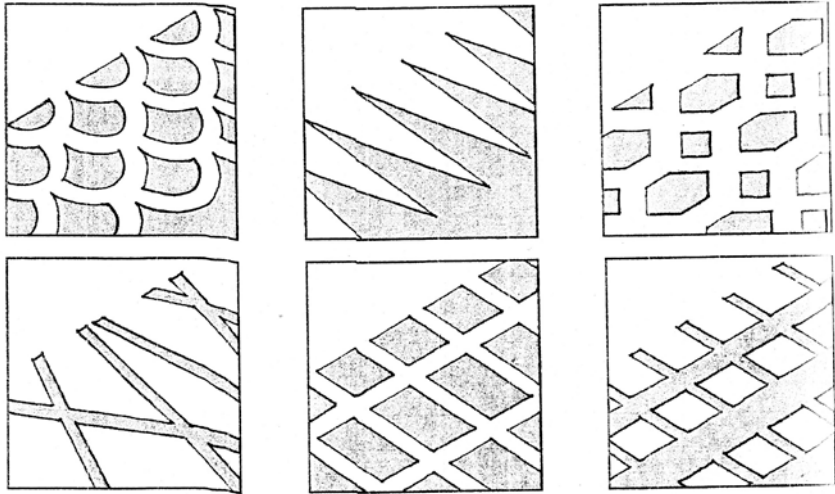

Рис. 3. Прийом «розмивання границь» між тротуаром і озелененням
(по А.В. Нефьодову)

Розділ 2. Система озеленення транзитних міських територій громадського користування

Озеленення міста має досить велике значення для: чистоти та іонізації повітря, покращує мікроклімат та допомагає в боротьбі з шумом, забрудненям повітря вибухами автотранспорту та промислових підприємств. Крім того, озеленення несе гармонійну естетичну функцію, будучи невід'ємною частиною архітектурних ансамблів та забудов мікрорайонів міста.

2.1. Основи озеленення територій міста.

Система озеленення міських територій. Класифікація. Нормування.

Всі міські та загородні озеленені території можна поділити на території:

- громадського призначення;
- обмеженого користування;
- спеціального призначення.

В свою чергу до озелених територій громадського призначення належать: парки міські малі озеленені території. Всі парки умовно можна поділити на заміські та міські. **Заміські парки** розподіляються на:

- поліфункціональні парки (центри відпочинку на межі міста, лісо-, луго- та гідропаркові комплекси);
- спеціалізовані парки (лісопарки, лугопарки, природні парки).

Міські парки розподіляються на:

- спеціалізовані (спортивні, меморіальні, виставкові, дитячі, розважальні, ботанічні та зоологічні);
- поліфункціональні (міські, районні та сільські паркові комплекси).

При поєднанні деяких функцій створюються унікальні об'єкти, такі як: етнографічні парки, гідропарки та історичні музеї-парки.

Озеленені території обмеженого користування представляють малі міські озеленені території, до яких входять:

- міські сади, сади житлових районів, громадські центри, бульвари, сквери, набережні та пішохідні вулиці;
- житлові території, дитячі садки, школи, спортивні та лікувальні установи, промислові підприємства.

До санітарно-захисних зон спеціального призначення можна віднести:

- санітарно-захисні зони промислових підприємств, містозахисні території, квітково-оранжерейні хазяйства, розплідники, комунікаційні коридори, водозахисні та меліоративні зони, території кладовищ та колумбаріїв.

При проектуванні системи міських зелених насаджень слід відводити площі не менше: 15 га - для загальноміських парків; 10 га - парків планувальних районів; 3 га - садів житлових районів; 0,5 га - для скверів. Площа території загальноселищного саду має бути не менше 2 га.

Існує ряд нормативів щодо мінімальних площ знову створюваних озелених територій:

- Загальноміські парки культури та відпочинку – 15 га, з розміщенням в сільбищній зоні міста в радіусі доступності 5 км.
- Парки планувальних (адміністративних районів) – 10 га, з розміщенням в межах планувального району в радіусі доступності 2 км.
- Спеціалізовані парки – 3 га, в сільбищній зоні та на території поряд з нею.
- Сади житлових районів – 3 га з розміщенням в житловому районі, в радіусі доступності 1,5 км.
- Міжквартальні сади – 1 га, в мікрорайоні та групі кварталів.
- Спеціалізовані сади – 1 га, з розміщенням в селитебній зоні.
- Сквери – 0,5 га та бульвари шириною не менше ніж 18 м.

Виділяють кілька видів розміщення озелених територій в плані міста: центричне, периферійне, лінійно-смугове та групове (рис. 4). Центрична та периферійна структури представляють об'єкти озеленення міського і районного значення, які об'єднуються в єдине ціле. Групова та лінійно-смугова системи озеленення – це виділена система районних і міських парків і лісо-парків, що характерно для великих і найбільших міст.

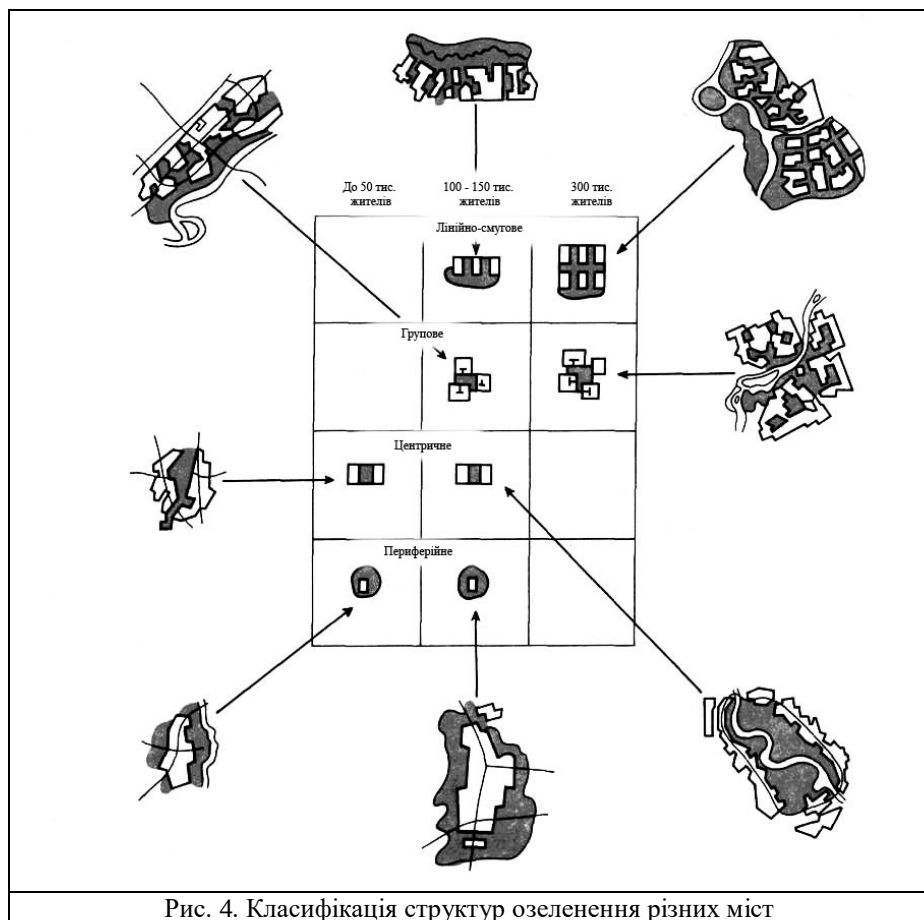

Рис. 4. Класифікація структур озеленення різних міст

2.2. Основи проектування міських парків.

Містобудівна ієрархія та класифікація міських парків.

Нормативи та показники для визначення площ та балансу елементів благоустрою парків.

Існує наступна **класифікація парків**:

Міський парк – зелений масив з невеликою кількістю споруд по обслуговуванню населення, призначений для прогулянок, відпочинку, окремих видів розваги.

Історичний парк – зразок культури парко-будови минулого. Як пам'ятник старовини підлягає охороні державою.

Парк-музей під відкритим небом – територія, яка використовується для розміщення різноманітних колекцій (скульптури, каменів, макетів будівель і

споруд) серед зелені. Одночасно з просвітницькою діяльністю створюються умови для відпочинку відвідувачів на лоні природи.

Меморіальний парк – територія, на якій розміщені монументальні архітектурні споруди-мавзолеї, пантеон, скульптурні групи, обеліски слави і пам'ятники, присвячені видатним подіям з історії народу. У нього включаються великі партери з регулярними алейними посадками дерев; місця поховання, що оформляються деревами з плакучою або пірамідальною формою крони.

Етнографічний парк – призначений для демонстрації унікальних зразків житлових, побутових і культових будівель, предметів побуту, знарядь праці, творів прикладного народного мистецтва минулого в характерних для них умовах природного оточення.

Дитячий парк – парк, призначений для відпочинку дітей, включає ряд ігрових майданчиків (в залежності від вікової категорії дітей), фізкультурно-оздоровчих споруд. Вибір місцевості і рослин для озеленення дитячого парку повинен задовольняти спеціальним вимогам – виключити можливість шкоди від отруйних, колючих рослин, від занадто різких перепадів рельєфу, річкових вирів і т.д.

Парк розваг – озеленена територія, на якій розміщені розважальні пристрої і атракціони, що сприяють «розрядки» людини. Створюються умови для різноманітного відпочинку відвідувачів різних категорій і вікових груп.

Парк тихого відпочинку і прогулянок – призначений для пасивного відпочинку і прогулянок серед природного оточення. Відрізняється високими комфортними умовами та декоративними достоїнствами пейзажу. Нечисленні обслуговуючі споруди розміщують недалеко від входу.

Парк-виставка – комплекс виставкових павільйонів або експозицій під відкритим небом, розміщений на озелененій території і який використовується для пропаганди досягнень науки, техніки, промисловості, сільського господарства, культури і мистецтва. Служить одночасно для задоволення потреб людини в інформації, одержуваної в формі відпочинку на лоні природи. Включає споруди освітнього, видовищного та розважального характеру.

Спортивний парк (стадіон) – комплекс спортивних і фізкультурних споруд та майданчиків різних типів і розмірів, розміщених серед зелених насаджень, які повинні займати не менше 50% всієї території і створювати сприятливі умови для відпочинку і заняття спортом, що включає також місця для короткочасного відпочинку і окремі об'єкти культурно-просвітнього та побутового обслуговування відвідувачів.

Гідропарк – упорядкована, переважно острівна територія, ландшафт якої в цілях рекреації організований в систему паркових композицій, що поєднують різноманітні за формою водні простори з лісовий, луговий або садової рослинністю. На берегах водойми або на воді переважають споруди для відпочинку, розваг і водного спорту.

Зоопарк – науково-дослідницький та культурно-освітня установа, в якій тварин прагнуть розмістити в умовах, близьких до природного місця їх проживання.

Ботанічний сад – об'єкт озеленення, призначений для науково-дослідної роботи в галузі ботаніки, інтродукції, декоративного садівництва і озеленення населених місць. Одночасно служить місцем відпочинку міського населення.

Дендрарій – самостійна територія в системі зелених насаджень міста або колекційну ділянку ботанічного саду, парку або розплідника, призначений для проведення наукових робіт з акліматизації та інтродукції різних видів дерев і чагарників. Використовується для широкого показу рослин з освітніми цілями. Організовується відповідно до географічної, систематичного, екологічним принципом.

Лісопарк – упорядкований ліс, насадження якого частково розріджені або доповнені і організовані в систему паркових композицій, поліпшує рекреаційні якості лісового ландшафту. Організовується для відпочинку на природі, в безпосередній близькості від міста або на його території.

Лугопарк – упорядкований луг, рослинність якого збагачена деревами, кущами та квітами, які поліпшують рекреаційні якості лугового ландшафту. Хороша база для організації масового відпочинку.

Курортний парк – територія, що має особливо сприятливі природні умови і лікувальні фактори, які використовуються для відпочинку і лікування населення.

Заповідник – територія, природні умови якої в інтересах збереження тваринного і рослинного світу, цінних ландшафтів, окремих видів рослин, історичних пам'яток охороняється державою.

Заказник – територія, вилучена з користування на певний термін. У цей період здійснюється заповідний режим або часткове використання природних ресурсів (в певний час) без нанесення шкоди охоронюваним об'єктам.

Національний парк – територія значних розмірів, що представляє загальнодержавну цінність, що включає особливо охоронювані природні ландшафти (що не піддаються істотному впливу з боку людини) або їх окремі частини (як правило, з унікальними об'єктами: водоспадами, каньйонами, мальовничими ландшафтами і т. Д.), призначена крім збереження природних комплексів в недоторканності і ведення науково-дослідних робіт для рекреаційних цілей, просвітницької діяльності.

Природний парк – найменш строго охороняється в порівнянні з іншими типами охоронюваних територій велика ділянка природних і культурних ландшафтів, що відрізняються своєрідністю і мальовничістю, і тому придатний для рекреаційного використання, ведення наукових досліджень і освітньої діяльності серед населення.

Бульвар – зелені насадження, що розміщуються вздовж магістралей, набережних, житлових вулиць у вигляді широкої смуги з алеїних посадок де-

рев і чагарників, що виконують санітарно-гігієнічну і декоративно-планувальну роль. Призначений для пішохідного руху по розвиненою дорожньої мережі і короточасного відпочинку.

Сквер – озеленена територія, призначена для короточасного відпочинку пішоходів і художньо-декоративного оформлення міських площ, вулиць, громадських і адміністративних будівель, монументів.

На **рис. 5** показана принципова схема зелених насаджень міста.

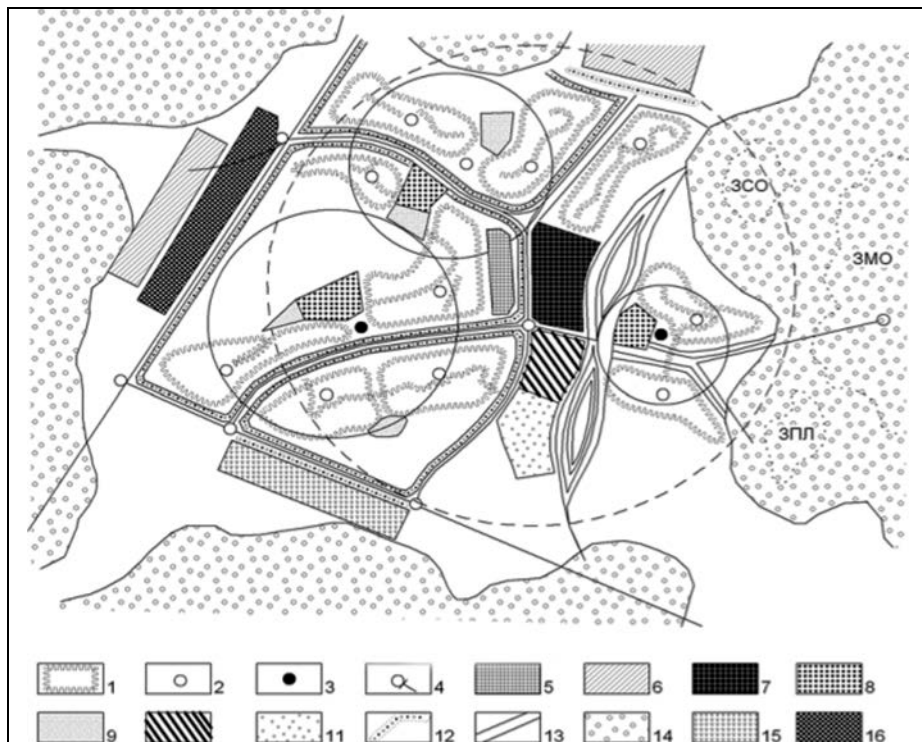

Рис. 5. Принципова схема зелених насаджень міста:

- 1 – межа мікрорайонів; 2 – мікрорайонний центр з садом; 3 – районний центр;
 4 – автомагістралі і залізниця; 5 – загальноміський центр;
 6 – промисловість; 7 – центральний парк культури і відпочинку; 8 – районні парки; 9 – дитячі парки; 10 – центральний спортивний парк; 11 – спеціальні парки (ботанічний, зоологічний і т. Д.); 12 – шумо- і пилозахисні смуги уздовж магістралей; 13 – бульвари і пішохідні алеї; 14 – лісопарковий пояс з зонами масового відпочинку, санаторіями і піонерськими таборами; 15 – розплідники; 16 – санітарно-захисна зона від промисловості.

Існують **нормативні площі** для територій різних типів парків на 1 мешканця:

- Загальноміські парки культури та відпочинку – 5 м²;
- Районні парки – 2,5 м²;
- Сади житлових районів зі спортивними комплексами – 4 м²;
- Спортивно-ігровий сад – 0,5 м²;
- Сад тихого відпочинку – 0,05 – 0,1 м²;
- Спортивний парк – 1,5 – 3 м²;
- Парк розваг – 0,2 – 0,7 м²;
- Дитячий парк – 1,5 – 3 м².

А також роздивимось **нормативні площі** спеціалізованих парків з розрахунком на 1 відвідувача:

- Історико-культурний етнографічний парк – 115 м²;
- Парк-музей – 75 м²;
- Зоопарк – 80 м²;
- Виставковий парк – 55 м²;
- Ботанічний сад до 100 га – 100 м²;
- Ботанічний сад більше 100 га – 180 м²;
- Програмно-розважальні парки – 65 м².

Існує деякий баланс, **процент озеленення** територій різних типів парків:

- Загальноміські парки культури та відпочинку – 80%;
- Районні парки – 75%;
- Етнографічні парки – 76 %;
- Зоопарки – 67 %;
- Виставкові парки – 65 %;
- Ботанічні сади – 80%;
- Парки атракціонів – 60%.

2.3. Озеленення в системі міста.

Благоустрій міських центрів, міських садів та скверів.

На **рис. 6** схематично зображені типи міських скверів та малих садів.

Існують наступні основні тенденції благоустрою та озеленення міських центрів:

- композиційний зв'язок архітектурних об'єктів з озеленими просторами садів, скверів; максимальне розкриття інтер'єрів за допомогою скла і перегородок, що трансформуються на озеленені простори скверів, бульварів, набережних;
- композиційні прийоми, що забезпечують рівень гігієнічного та психологічного комфорту на ділянках, що знаходяться в гущі міського руху (багаторівнева композиція скверів з використанням підпірних стінок, переходів, сходів);
- створення на центральних вулицях і площах ділянок з деревною рослинністю по периферії і об'ємним обладнанням;

- декорування рослинністю технічних споруд, невеликих вільних ділянок, що примикають до транспортних естакад, відступів забудови, крутих схилів, вузьких смуг уздовж огорож, стін (вертикальне озеленення, щільні лаштунки з дерев і чагарників, влаштування газонів на плоских перекриттях на рівні землі);

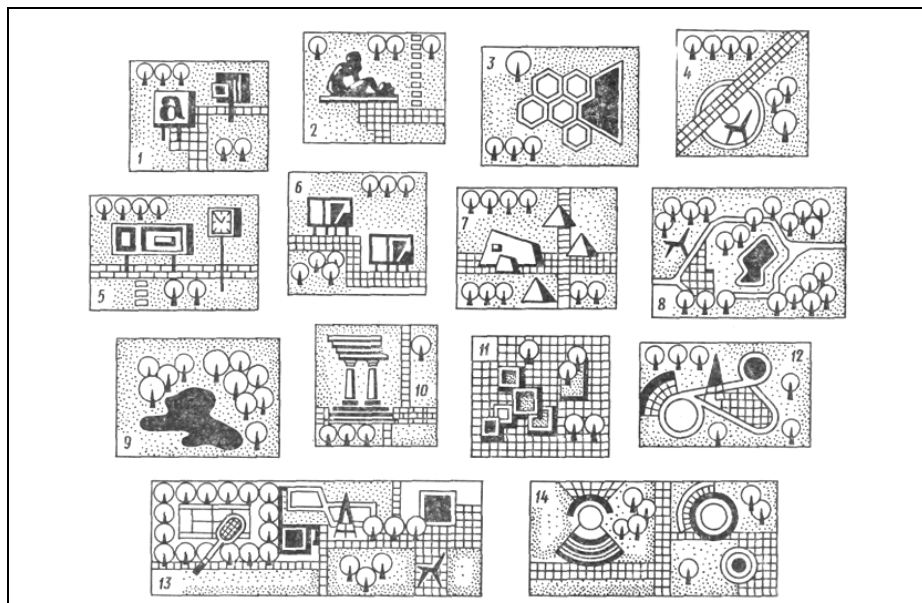

Рис. 6. Основні типи міських скверів і малих садів: 1 - з переважанням елементів реклами; 2 - «сади-скульптури»; 3 - декоративні (квіткові, водні та ін.); 4 - для транзитного руху і короткочасного відпочинку пішоходів; 5 - з переважанням елементів інформації; 6 - сад-виставка декоративно-прикладного мистецтва, фотографій та ін.; 7 - меморіальні; 8 - тихого відпочинку і прогулянок; 9 - збережені природні ділянки; 10 - історико-архітектурні; 11 - мобільні (з пересувними малими формами); 12 - дитячі ігрові; 13 - поліфункціональні для ігор і відпочинку; 14 - видовищні, розважальні сади

- розкриття на вулиці озелених території в розривах між будинками традиційними курдонером або за допомогою широких проходів під будинками на рівні першого поверху;
- ефективне використання в умовах щільної забудови всіх конструкцій ділянок – підвищена увага до вертикального озеленення, рядових і одиночних посадок дерев на вулицях, озелененню укосів, транспортних розв'язок, «мобільному» озелененню;
- часткове збереження і використання для озеленення вільного простору ландшафтів під основною площею будівлі, терас, зовнішніх сходів, тентових навісів;

- включення насаджень, водних пристроїв, природного каменю та інших природних матеріалів в композицію громадських будівель.

Рослинність скверу повинна бути підпорядкована загальному композиційному задуму, гармонійно вписуватися в середовище архітектурного ансамблю та відрізнятися високим ступенем декоративності. При проектуванні слід враховувати, що центром композиції скверів зазвичай є майданчик з фонтаном, скульптурною композицією, квітником, розарієм або альпінарієм (рис. 7).

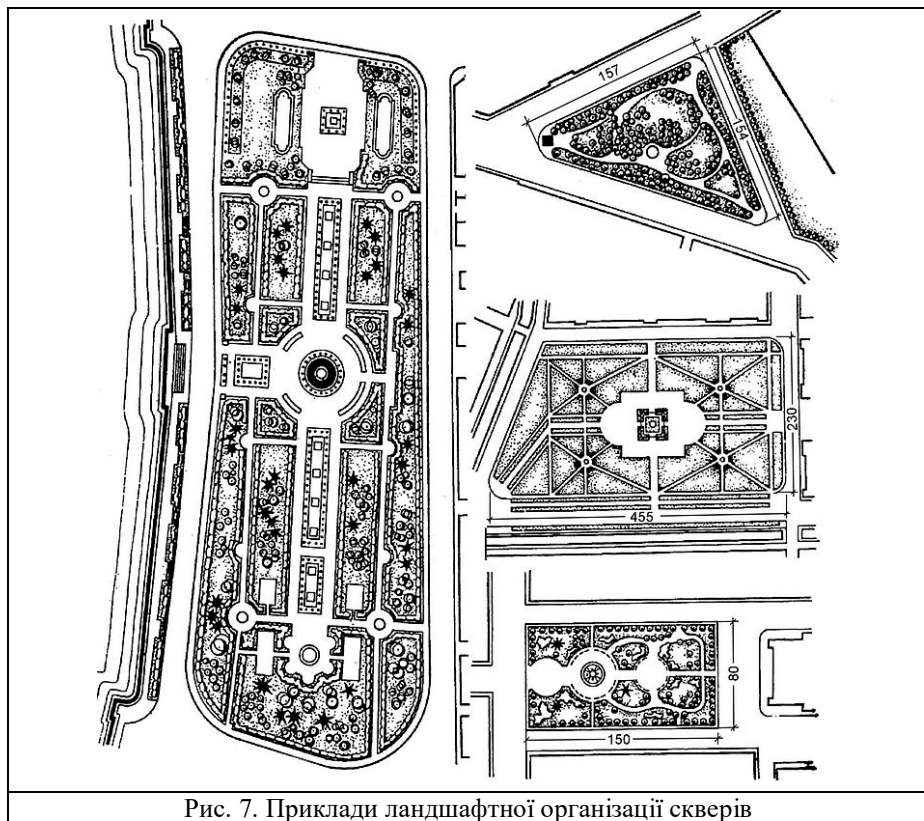
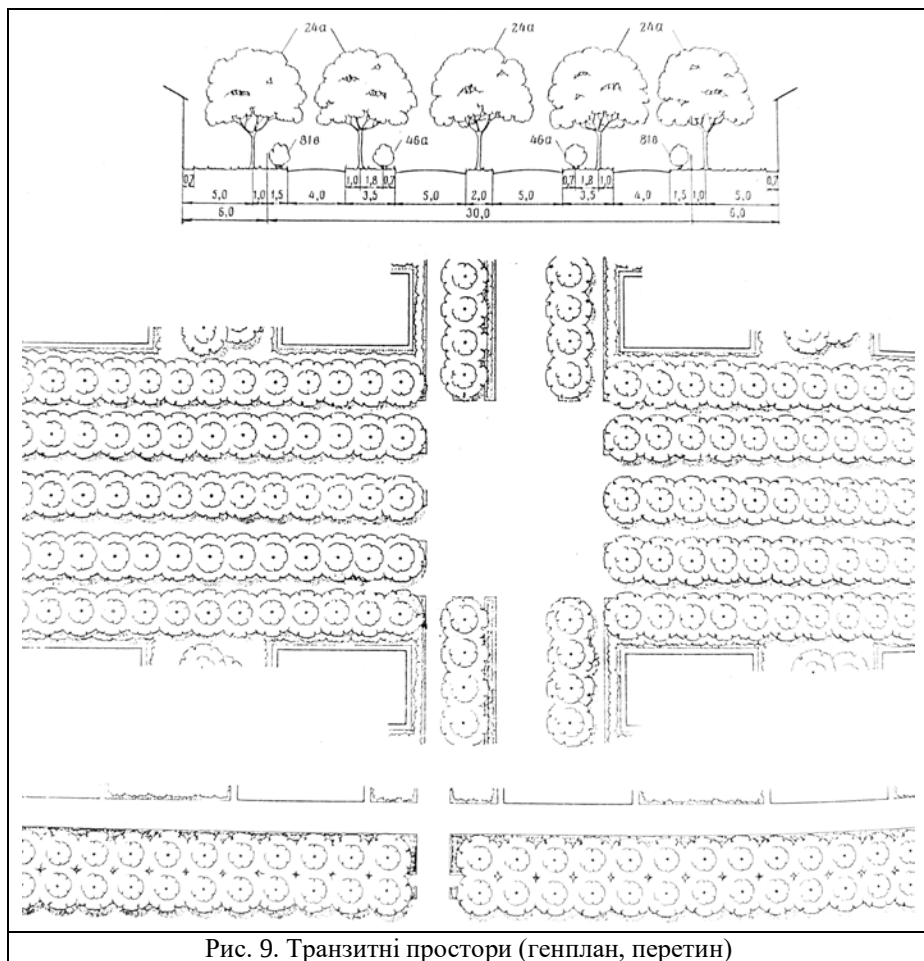
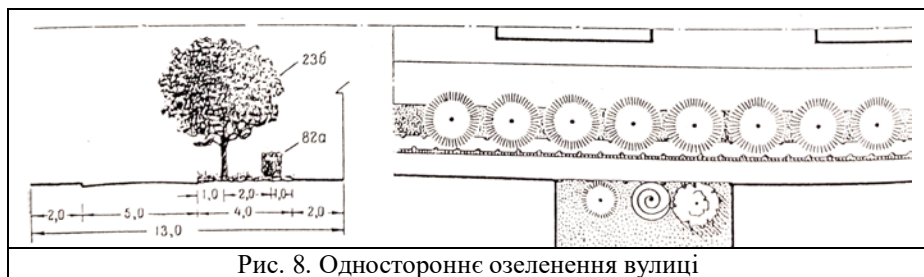

Рис. 7. Приклади ландшафтної організації скверів

2.4. Озеленення транзитних просторів. Благоустрій міських вулиць, набережних та бульварів.

Міські вулиці є важливими ландшафтно-планувальними компонентами міського середовища (рис. 8). Існує наступна їх класифікація:

- магістралі загальноміського та районного значення;
- вулиці і дороги місцевого значення (в житловій та промисловій забудові, в науково-виробничих центрах);

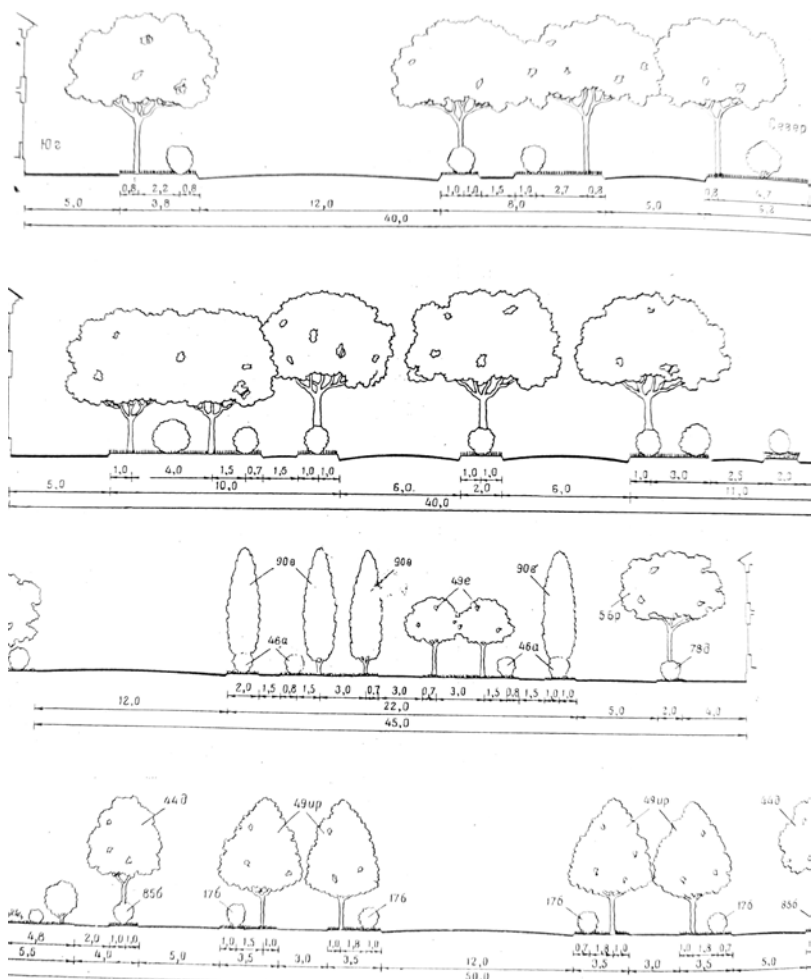

Рис. 10. Транзитні простори (перетини)

- пішохідні вулиці і дороги;
- паркові дороги;
- проїзди.

При проектуванні благоустрою та озеленення необхідно враховувати їх планувальні елементи, що включають в себе:

- проїжджу частину для пересування транспорту;
- тротуари для пішоходів;
- розділові смуги по осі магістралі і між проїжджою частиною і тротуарами;

- елементи комплексного благоустрою.

До елементів комплексного благоустрою населених пунктів належать: освітлювальні щогли і світильники, покажчики руху, місця зупинок міського транспорту, ділянки переходів зі світлофорами, обмежувачі руху транспорту, тимчасові автостоянки легкових машин, установки для рекламних щитів (рис. 9, 10).

В міському середовищі існують наступні види бульварів:

- уздовж вулиць і магістралей (переважно районного значення) (рис. 11);
- уздовж набережних по берегах річок і водосховищ, озер, морів (озелененні набережні) (рис. 12);
- у вигляді кілець, що охоплюють центральні частини історичних міст і створені на місці укріплень (валів).

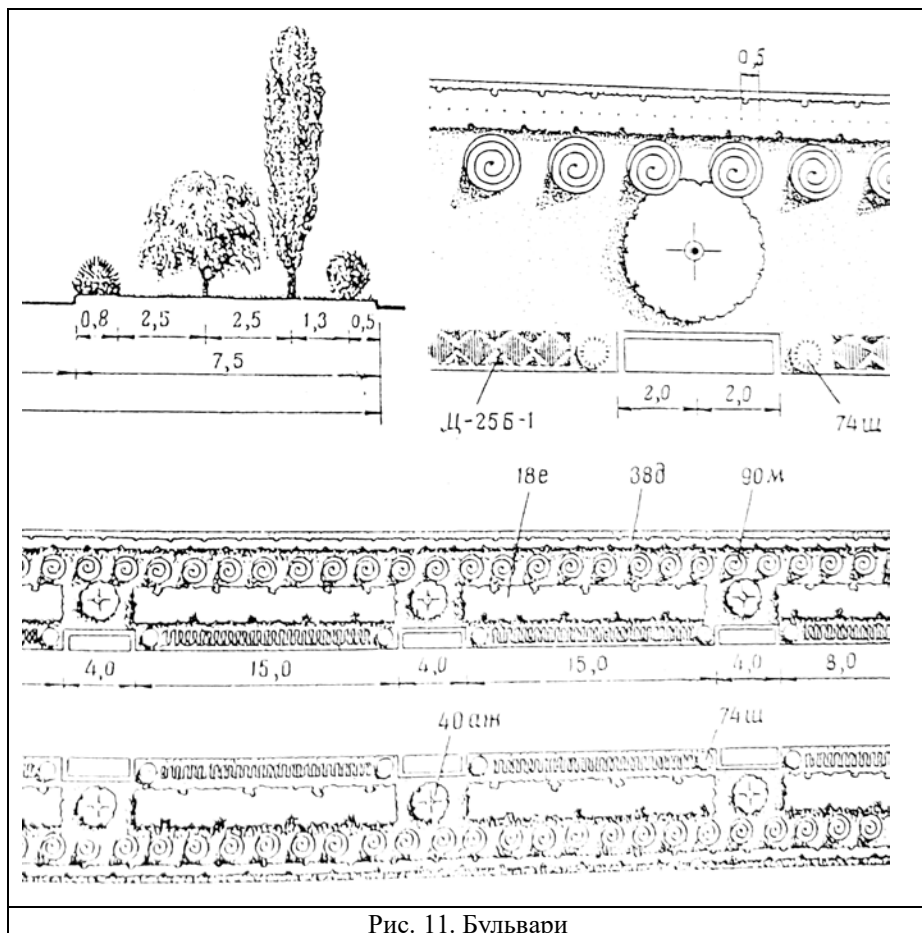

Рис. 11. Бульвари

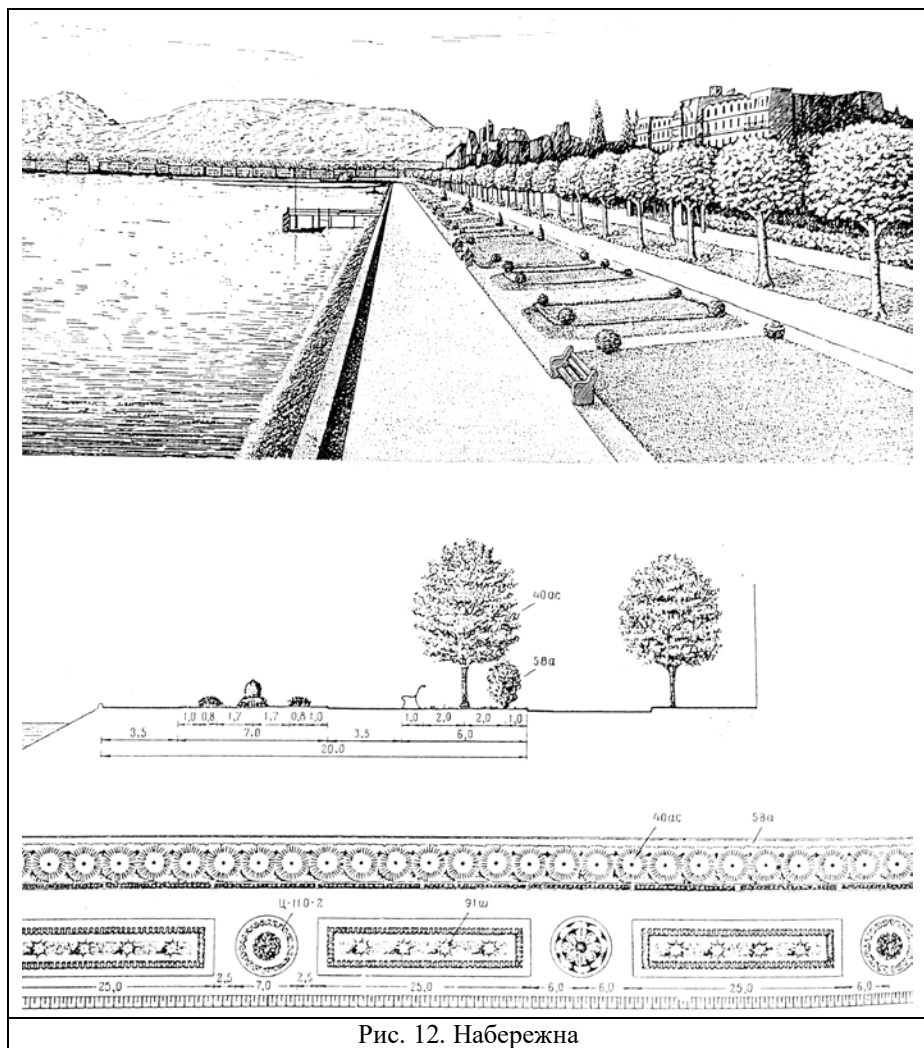

Рис. 12. Набережна

Бульвари по плануванню можуть поділятися на об'єкти:

- з регулярним плануванням і симетричним розміщенням основних садово-паркових доріг та алей;
- з вільним плануванням, яке включає в себе елементи регулярної і іррегулярні планування;

Протяжність і ширина бульвару визначаються в залежності від класу ☐ магістралі і вулиці, її планувального рішення і архітектури прилеглої забудови.

Ширина бульвару коливається в діапазоні 15 – 50 м. Мінімальне співвідношення ширини озеленення та довжини бульвару приймається 1:3. При ширині бульвару 20 – 25 м, як правило, передбачають одну садово-паркову дорогу (алею) шириною 4,5 – 6,0 м. Якщо ширина бульвару перевищує 25 м, то можна передбачити додаткові садово-паркові доріжки шириною не менше 1,5 м. На бульварах шириною 50 м можливе розміщення спортивних майданчиків, водойм, павільйонів, кафе, дитячих ігрових комплексів, вело доріжок. Всі споруди повинні гармонійно поєднуватися з зеленими насадженнями як головним планувальним компонентом території.

Завдання №1. Запроектувати на вибір озеленення: вулиці, набережної чи бульвару.

2.5. Проектування планувальних вузлів в садово-парковій архітектурі. Озеленення: розв'язок доріг, майданчиків для відпочинку, підходів до будівель.

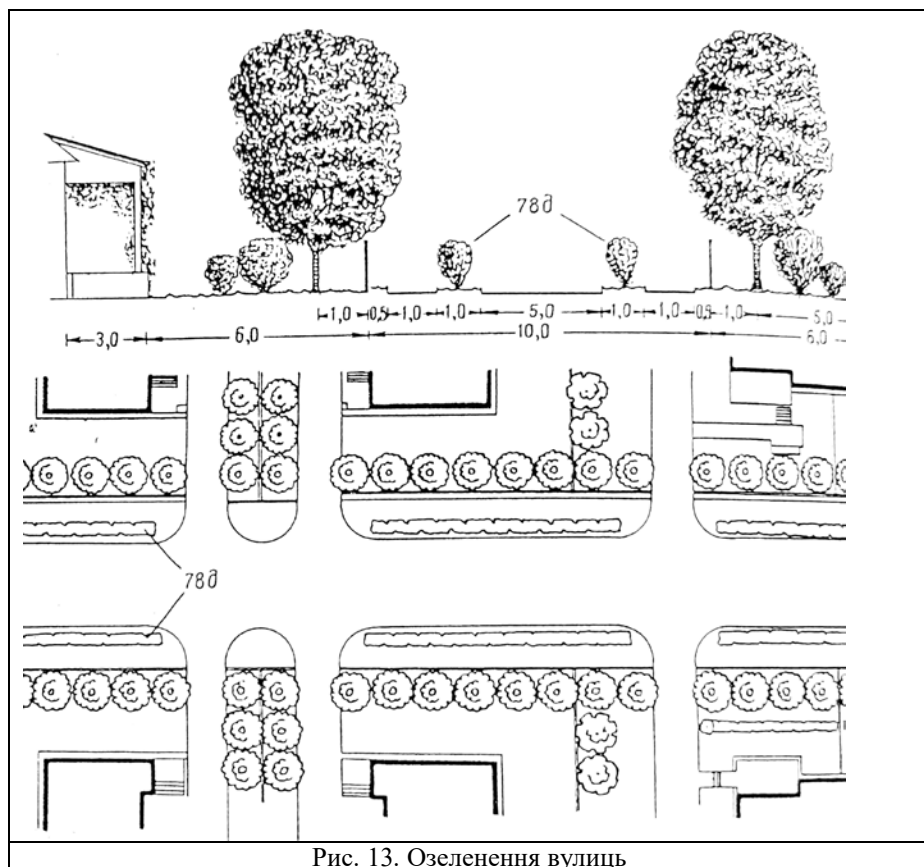

Рис. 13. Озеленення вулиць

Ширина проїжджої частини магістралей регламентується шириною смуги руху 3,75 – 3,5 м та числом смуг руху для: для магістралей 4 – 8; вулиць і доріг місцевого значення 2 – 4 м; місцевих проїздів 1 – 2 м; пішохідних вулиць – 1 м; велосипедних доріжок 1 – 4 м. На магістралях загальноміського значення по осях передбачають роздільну смугу (шириною до 6 м), яка підлягає благоустрою та озелененню (рис. 13).

Ширина пішохідної частини тротуару приймається кратною одній смузі озеленення 0,75 – 0,9 м і повинна бути не менше 4,5 м. У громадських будівель ширина тротуарів складає 6 – 9 м і більше. Тротуар часто відокремлюється від проїжджої частини розділювальною смугою, яка відводиться під насадження. Ширина роздільної смуги може бути в межах 2,5 – 6 м. Загальна ширина вулиць встановлюється в червоних лініях і лініях забудови.

При розміщенні елементів озеленення необхідно враховувати поперечний профіль вулиці, тобто її перетин (розріз) в найбільш характерному місці (рис. 13). При цьому слід враховувати елементи над поверхнею вулиць – будівлі, споруди устаткування, освітлювальні пристрої, інформаційні щити, покажчики, рекламні споруди, насадження. Елементи на поверхні вулиць – проїжджа частина, тротуари, бортовий камінь, водовідвідні споруди, комунікації, розділові смуги для розміщення рослинності. Елементи під поверхнею вулиць – підземні інженерні мережі, колектори, водопровід, електрокабелі, каналізація, кореневі системи дерев і чагарників.

При озелененні вулиць слід грамотно обирати рослини:

- Види дерев стійких до газів (ялини колюча і Енгельмана, каштан звичайний, акація біла, софора японська, гледичія, айлант; клени татарський, сріблястий, пенсильванський, тополя сріблястий);
- Види чагарників стійких до газів (дерен білий, жимолость татарська, кизильник блискучий, скумпія, смородина золотиста, спірея середня);
- Дерева, які сприяють зниженню шуму (ялина колюча, туя західна), види листопадних деревних рослин, що зберігають щільну крону (дую, липа, каштан, граб, ільмові), чагарники (бирючина, калина-гордовина, спіреї);
- Види деревних рослин, що володіють здатністю захищати територію від пилу, мають щільну густу крону, шорсткі зморшкуваті листя (в'яз шорсткий, клен гостролистий, ясени зелений і звичайний, каштан кіньський, лох вузьколистий, бузок угорський, бузина).

Завдання №2. Розробити ландшафтний благоустрій для відпочинку та підхід до громадської будівлі.

2.6. Організація озеленення вулиць та площ. Озеленення тротуарів, скверів, площ та перехрестя.

Сквер може одночасно виконувати кілька функцій: бути елементом декоративного оформлення площі, вулиці, служити місцем відпочинку, пропускати пішоходів та ін. (рис. 14).

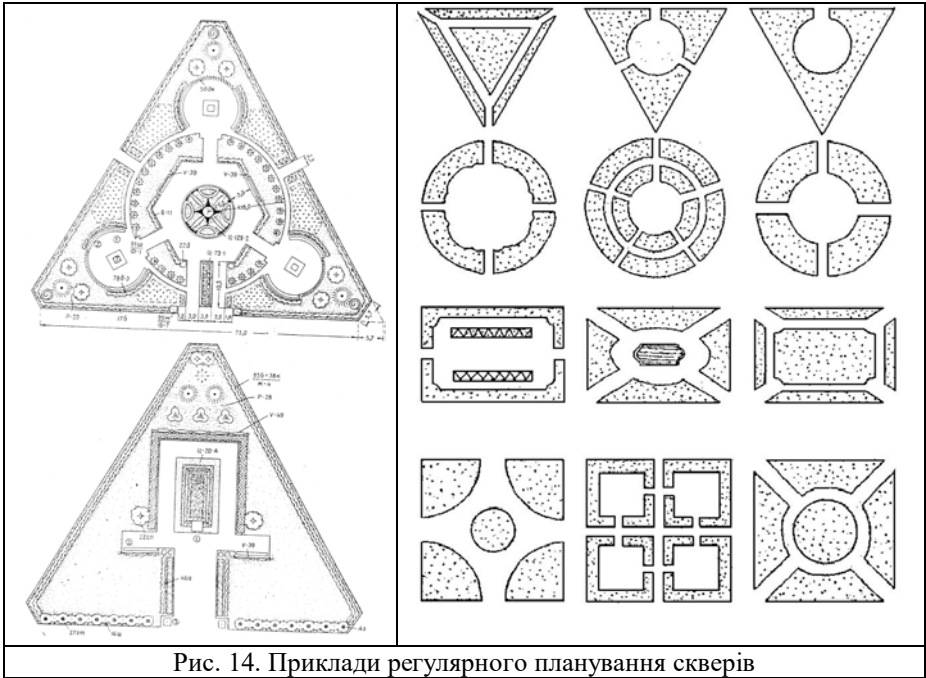

Рис. 14. Приклади регулярного планування скверів

За своїм розташуванням щодо міської забудови сквери можуть бути поділені на такі види:

1. сквер, який займає цілий квартал або частину великої міської площі і оточений з усіх боків проїздами;
2. сквер, що примикає однією стороною до якої-небудь великої громадської будівлі;
3. сквер, який утворює зелену «кишеню», що входить в забудову кварталу і виходить на проїзд однієї або двома сторонами.

Розміри площі і система організації руху на ній встановлюються відповідно до її призначення, положенням в плані міста, розташуванням щодо магістральних вулиць і загальною архітектурно-планувальною композицією. Існують наступні **типи площ**:

- суспільно-адміністративні (головні, районні, меморіальні);
- транспортні (транспортні, в'їзні, вокзальні);
- площі у культурно-видовищних будівель і споруд масового відвідування.

У практиці озеленення площ використовуються наступні прийоми:

- периметральне озеленення;
- партерне озеленення в центрі площі;
- високі насадження в центрі площі;
- змішаний прийом (периметральне + озеленення в центрі площі).

Завдання №3. Розробити благоустрій озеленення міської площі.

Розділ 3. Благоустрій міських територій різного функціонального призначення.

3.1. Благоустрій територій жилих районів та мікрорайонів.

Розриви в забудові. Палісадники, курдонери.

Озеленення кутів в житловій забудові.

Нормальні умови відпочинку серед зелені поблизу житла можуть бути

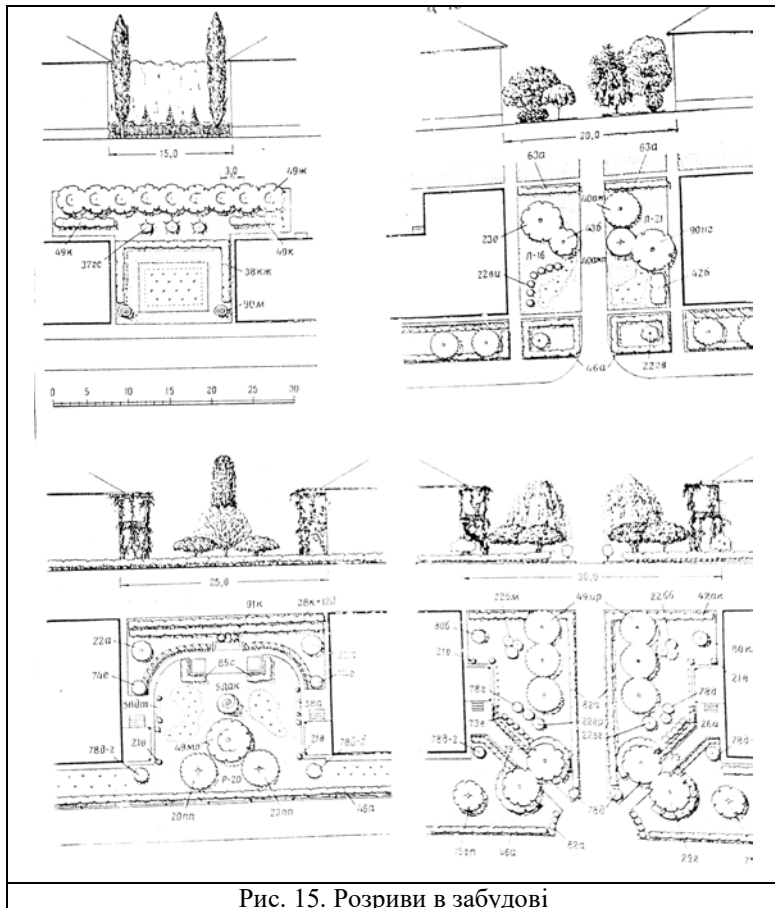

Рис. 15. Розриви в забудові

створені в тому випадку, коли в кварталі і мікрорайоні забезпечується необхідний мінімум площі зелених насаджень за розрахунком на жителя, причому зелені масиви повинні бути об'єднані для організації тихого відпочинку і фізкультурних майданчиків з урахуванням потреб різних вікових груп населення (рис. 15, 16, 17).

Існує норма для мікрорайонних садів на 1 мешканця: озеленення – 2 – 3 м²; фізкультурні майданчики – 1,5 – 2,0 м². В сумі площа мікрорайонів саду виходить 3,5 – 5 м² на жителя.

Крім мікрорайонних садів, влаштовуються сади озеленення в безпосередній близькості до житла при кожній групі житлових будинків. Ці прибудинкові сади озеленення на території житлової забудови кварталу використовуються для відпочинку та ігор дітей дошкільного віку та молодших школярів, для відпочинку дорослих, для «тихих» спортивних ігор (крокет, теніс та ін.). Площу прибудинкових садів офіційно не нормують, вважаючи, що такі сади повинні організовуватися в розривах між будівлями. Але так як розриви в торцях бувають різними і незалежно від поверховості будинків, а розриви між фасадами з різних композиційним причин теж не завжди пропорційні висоті будівель (тобто іноді вони більше двох висот оточуючих будинків), то і площа озеленення прибудинкових садів коливається в значних межах.

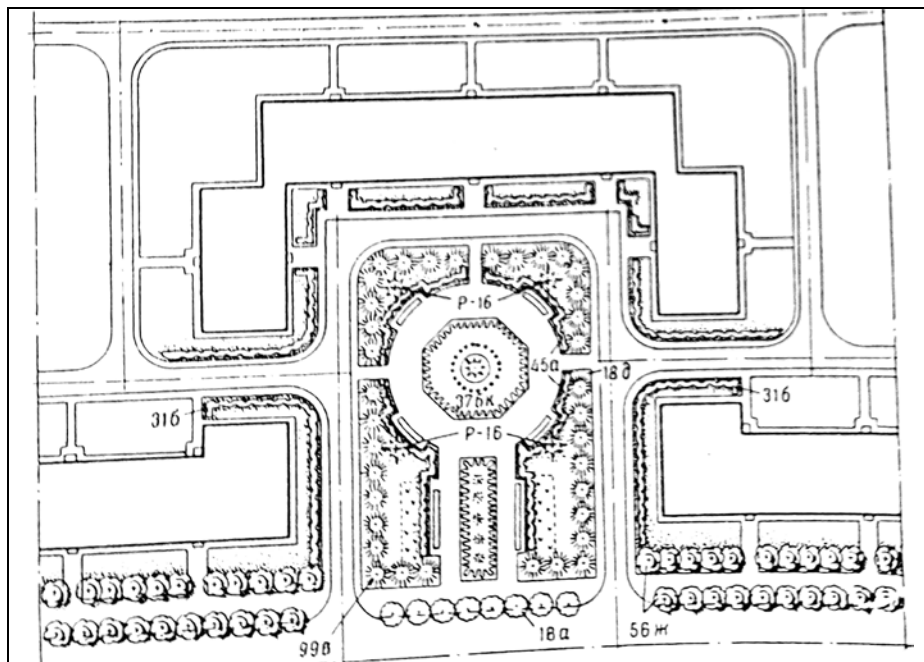

Рис. 16. Курдонер

Рис. 17. Озеленення кутів в житловій забудові

При ландшафтному благоустрої двору забудови житлового мікрорайону особлива увага приділяється потребам дітей. По контуру житлових будинків, робляться велосипедні доріжки шириною 2,5 м, по ним можна під'їхати до магазинів, шкіл та ін. Зони активного відпочинку повинні бути віддалені від будинків в центр і оточені щільними шириною 20 – 30 м зеленими насадженнями з місцями тихого відпочинку і господарськими майданчиками.

При проектуванні житлових дворів можуть бути такі естетично-ігрові елементи благоустрою, як: стінки і ділянки з покриттям, призначені для малювання, пісочниці для маленьких будівельників і скульпторів. Спортивно-ігрові майданчики теж можуть бути обладнані ігровою скульптурою. Всі спортивні майданчики (волейбол, баскетбол, хокей, теніс) винесені так, щоб розташовуватися далеко від вікон житлових будинків (рис. 18).

Рис. 18. Озеленення територій мікрорайонів

Завдання №4. Ландшафтна організація дворової території в житловій забудові.

3.2. Озеленення територій дитячих садків та шкіл. Функціональне призначення, зонування, нормативи.

Існують наступні нормативи щодо проектування благоустрою території дитячих садків (рис. 19):

- Відстань від меж ділянки дитячого садочка до червоної лінії повинно бути не менше 25 м, до стін житлових будинків – не менше 10 м, стін комунальних підприємств - не менше 50 м.
- Навколо будівлі дитячого садка передбачається проїзд шириною 3,5 метра з розворотним майданчиком 12х5,5 м.
- Відстань від фасаду будівлі до кордону проїзду (найближчого бортового каменю) повинна бути не менше 8 м.

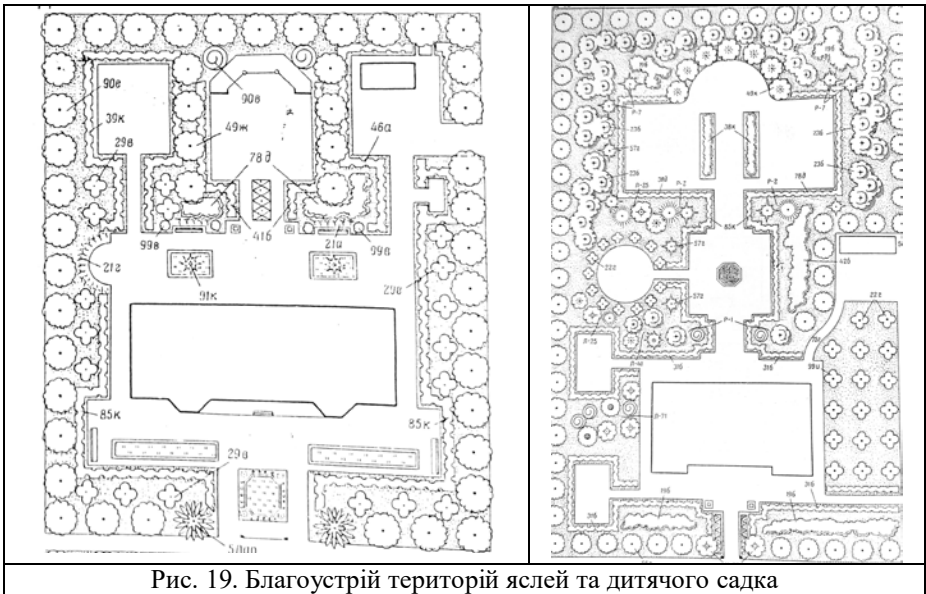

Рис. 19. Благоустрій території яслей та дитячого садка

Дитячі майданчики проектують таким чином, щоб вихователі в будь-який момент могли побачити, чим займається кожна дитина. Взаємозв'язок всіх планувальних елементів здійснюється доріжками шириною 1,5 м. Групові майданчики пов'язують загальною кільцевою доріжкою.

Для організації групових майданчиків для дітей існують наступні нормативи за площею:

- Майданчик для дітей до 3 років – 150 м² (норма на 1 дитину 7,5 м²);

- Майданчик для дітей від 4 до 6 років – 180 м² (норма на 1 дитину 9 м²);

- Фізкультурний майданчик для дітей до 3 років – 250 м².

Плескальний басейн робиться зазвичай площею 25 – 30 м² і глибиною 25 – 30 см, навколо передбачається доріжка з плиткою шириною 0,6 м.

На ігрових майданчиках з метою створення тіні і сприятливих умов для відпочинку дітей рекомендується висаджувати поодинокі дерева або невеликі групи. Асортимент квіткових трав'янистих повинен включати в основному багаторічні види рослин – флокси, півонії, дельфініуми, аквілегії та ін., а також квітучі тривалий час однорічні – антирринум, петунія, космея, кларкія, портулак та ін.

Газон на території дитячого садка повинен бути стійким до витоптування. Для його створення краще використовувати злакові види трав (тонконіг, костриця, мітлиця).

Навколо **школи** повинен бути проїзд шириною не менше 3,5 м з розворотним майданчиком (відстань від фасаду будівлі до найближчого борту не менше 8 м). Відстань (розрив) від кордону ділянки школи до червоних ліній вулиць або проїздів повинен бути не менше 15 – 20 м, до стін житлових будинків – не менше 10 м, комунальних підприємств – не менше 50 м.

На ділянках шкіл передбачають різні майданчики і пристрої, призначені як для проведення навчальних занять та для занять фізкультурою на відкритому повітрі (**рис. 20**). Шкільна ділянку розділяється на різні функціональні зони: спортивну, навчально-опитну, відпочинку та господарську. Зелені насадження при цьому повинні об'єднувати всі зони в єдине ціле і займати не менше, ніж 40-50% площі шкільного ділянки.

У **спортивній зоні** передбачають:

- спортивне ядро (118 x 48 м) з круговою біговою доріжкою (250 м) або комбінований майданчик (96 x 37 м) з біговою доріжкою (200 м);

- комбінований майданчик (52 x 22 м) для занять з гімнастики і спортивних ігор;

- комбінований майданчик (24 x 20 м) для проведення занять молодших школярів з волейболу, баскетболу.

Навчально-дослідна зона призначається для проведення занять на відкритому повітрі і практичних робіт з біології. Ця зона включає:

- ділянку для вирощування польових і овочевих культур (не менше 250-300 м²);

- дослідну ділянку для занять молодших класів (120 – 150 м²);

- плодовий сад (450 – 500 м²);

- теплиці з парниками (250 м²);

- географічний і астрономічний майданчики (100 м²);

Зона відпочинку включає майданчики для відпочинку учнів (100 – 150 м²), а також прогулянок та ігор дітей групи продовженого дня. Майданчики

для прогулянок та ігор дітей 1 – 4-х класів повинні мати площу 200 м² (2 майданчики), а для дітей 5 – 8-х класів – 300 м² (2 майданчики на школу).

Дерева висаджують на відстані не менше 10 м від будівлі школи, а чагарники – 5 м, з тим, щоб шкільні приміщення не затінювалися. По периметру внутрішньої частини шкільної ділянки передбачають ряди дерев і чагарників в смузі шириною 4 – 6 м, а з зовнішнього боку – смугу насаджень шириною 5 – 10 м.

Не можна висаджувати на території дитячих садків та шкіл наступні небезпечні для дітей рослини:

- обліпиху, глід, айву японську, барбарис, троянди, агрус (колючі);
- нарциси, гіацинти (отруйні квітки);
- вовчий лик (дафна), бузину, жимолость, каприфоль, конвалію, рицину, жовту акацію (отруйні ягоди, стручки);
- беладонну і тис (отруйні листя, запах, деревина).

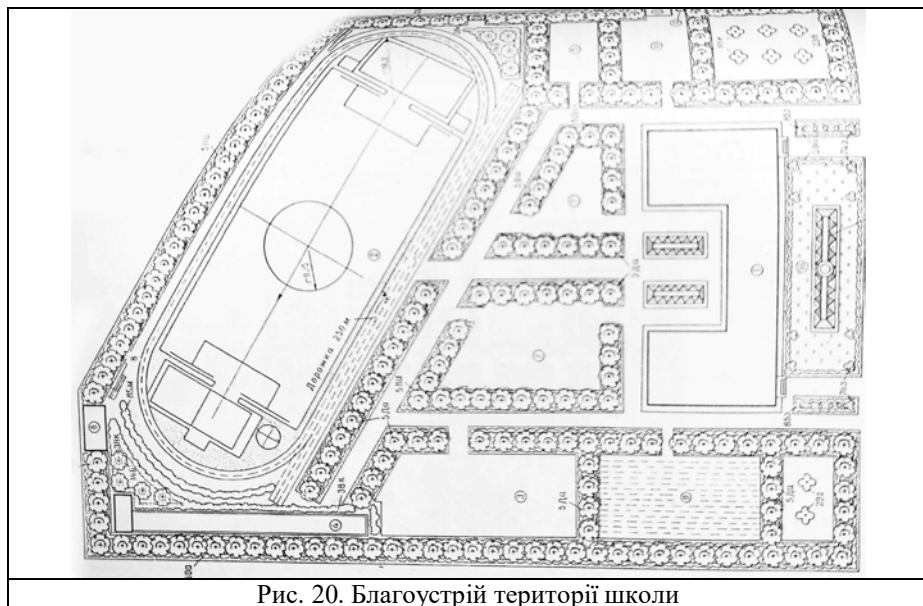

Рис. 20. Благоустрій території школи

Завдання №5. План озеленення на вибір: території школи або дитячого садочка.

3.3. Ландшафтний благоустрій територій лікарень.

Лікарняні території заборонено розміщувати по сусідству з промисловим майданчиком, на галасливих магістралях, поблизу зупинок транспорту. Розміри земельних ділянок нервових, туберкульозних та інфекційних дитячих лікарень повинні бути на 15% більше звичайних лікарень. Це пояснюється тривалістю лікування (до декількох місяців) і проведенням методів трудотерапії з пацієнтами. Земельні ділянки пологових будинків, кістково-

туберкульозних лікарень, як правило, менше на 10 – 15% у порівнянні зі звичайними лікарнями. Це пов'язано з обмеженими термінами перебування пацієнтів та їхньою малою рухливістю.

Між будівлею лікарні та прилеглою вулицею передбачають санітарний розрив шириною не менше 30 м. Навколо території лікарні створюють захисну смугу зелених насаджень шириною не менше 10 м. Дерева розміщують на відстані не менше 10 м від вікон палат. Вхід на територію лікарні включає в себе широкий майданчик з плитковим покриттям, який оформлений квітниками, фонтаном, скульптурами та вазами з квітами (рис. 21).

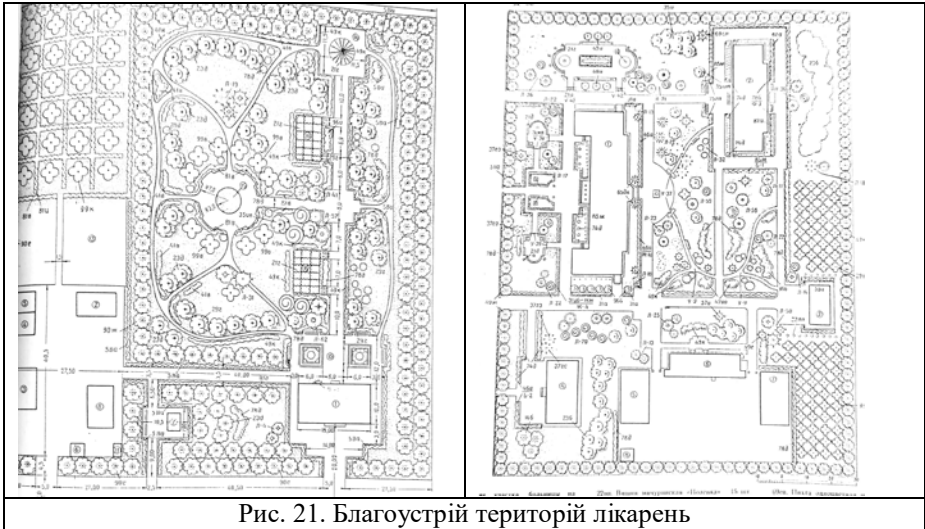

Рис. 21. Благоустрій територій лікарень

Зона відпочинку вирішується у вигляді серій пейзажів, побудованих з урахуванням використання їх для лікувальних процедур і повноцінного відпочинку. На території зони відпочинку організовуються:

- майданчики для лікувальної фізкультури;
- аерарії, солярії;
- дороги для дозованої ходьби (теренкури);
- майданчики для активних ігор (волейбол, городки, теніс, бадмінтон, настільний теніс, крокет).

До числа найбільш активних за ступенем фітонцидності рослин можна віднести наступні дерева і чагарники: дуб звичайний, клен гостролистий, береза повисла і пухнаста, сосна звичайна, осика, ялиця сибірська, черемха, ліщина, ялівець звичайний, малина, барбарис звичайний і т.д. Ці рослини сприяють іонізації повітря. Помітно збільшують число легких іонів: дуб звичайний, ялина звичайна, клен сріблястий, клен червоний, модрина сибірська, горобина звичайна, сосна звичайна, бузок звичайний.

Основна частина території (не менше 50%) відводиться під зелені насадження (газони, квітники, дерева, чагарники). В садах для людей з порушеннями зору велику роль відіграють сади ароматів та дотиків.

Для саду ароматів можна рекомендувати: гіацинти, тюльпани, нарциси, конвалії, левкої, гемерокаліс, лілії, троянди, запашний горошок, флокси, хризантеми, гвоздики, запашну фіалку, резеду, аліссум, чорнобривці, настурції та ін. Для саду дотику добре підійдуть деревні рослини: туя, ялівець, бузок, бузок, калина, смородина чорна, кизильник, вишня степова, ліани та ін.

Завдання №6. Ландшафтний благоустрій території лікарні.

3.4. Озеленення території промислових підприємств та санітарно-захисних зон.

Рішення системи озеленення для кожного типу підприємств повинно бути різним. Так, на території хімічних підприємств, що виділяють в атмосферу гази, система озеленення повинна сприяти поліпшенню умов праці, створювати хорошу аерацію території і перешкоджати проникненню шкідливих викидів в селитебну зону (**рис. 22**). Тут не рекомендується у великих кількостях висаджувати дерева і чагарники. Систему озеленення території такого типу підприємств становить газостійкий газон, який займає до 100% площі озеленення, з невеликим включенням дерев і чагарників. Кращими для цієї мети є високостовбурні дерева з ажурною кроною і низькорослі чагарники.

Велику роль в системі озеленення промислових майданчиків грає озеленення внутрішньозаводських проїздів. Їхнє завдання – ізоляція пішоходів і місць прикладання праці від шуму, пилу і вихлопних газів транспорту, а також правильна, чітка організація вантажопотоків і руху людей та поліпшення мікроклімату.

При ширині проїзду 60 – 100 м передбачається створення однієї або декількох розділових смуг, – на широких проїздах під озеленення можна відводити 40 – 60% площі проїзду. Ширина озеленою розділової смуги повинна становити не менше 6 м, якщо на ній розміщуються дерева, і не менше 3 м при посадці чагарників та квітів. При значній протяжності проїзду розділові смуги слід розчленовувати на окремі ділянки, які композиційно пов'язані в одне ціле рішення.

У літєйно-плавильних цехів (за винятком цехів титанового литва) рекомендується висаджувати тільки невеликі групи низькорослих дерев і чагарників або поодинокі дерева, розташовані на значній відстані один від одного (8 – 10 м). Ділянки у цехів титанового литва озеленюються більш довільно.

У механічних цехів рекомендується використовувати висококронні рослини (штамб 2-3 м).

У зоні ковальсько-штампувальних цехів озеленення повинно бути направлено на зниження виробничих шумів і складатися з щільних смуг дерев і чагарників, бажано загальною шириною 20 – 25 м, але не менше 5 – 6 м.

У травильних цехів можливо використовувати лише обмежене число стійких рослин. Категорично забороняється створення тут щільних, компактних груп або рядових посадок.

Санітарно-захисна зона озеленяється смугами деревно-чагарникових насаджень шириною 20 – 30 м і більше. Між цими насадженнями висіваються багаторічні трави смугою, ширина якої становить 20 – 25 м. Для найбільш раціонального використання санітарно-захисної зони на її території слід висаджувати плодово-ягідні насадження, кормові культури, розміщувати розплідники і городи, парникову господарство, а також будівлі установ комунального господарства.

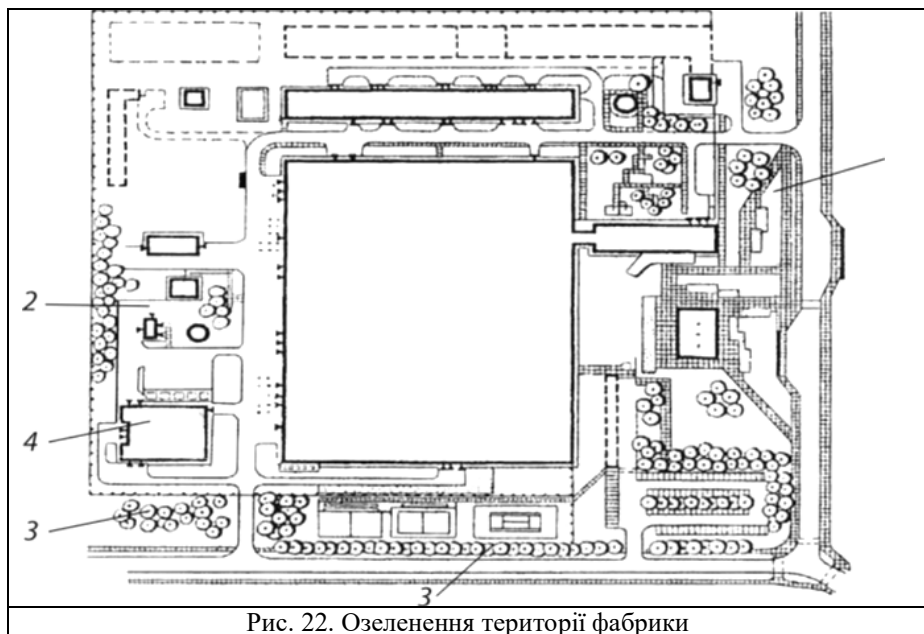

Рис. 22. Озелення території фабрики

Загальний баланс території санітарно-захисної зони такий: близько 10% території відводиться під розміщення будівель і споруд; 20% – під всі види комунікацій; 30% – під сільськогосподарське використання; 40% – під зелені насадження (можливе збільшення площі озеленення до 70 – 80% території). Озеленюватися територія може бути розподілена таким чином: під посадки фільтруючого типу – 70 – 90% площі; під лікарські рослини – 10% площі; під ізолюючі посадки – 10 – 15% площі. У фільтруючих посадках найбільш ефективно змішані масиви з висококронних, добре облиствених дерев, без чагарникових галявин, з розривами і просіками в різних напрямках. Ізолюючі посадки (на ділянках з тривалим перебуванням людей, наприклад на межі санітарно-захисної зони і сельбищної території) представляють собою щільні

смуги або масиви, розташовані перпендикулярно напрямку поширення викидів.

При влаштуванні протипожежних захисних посадок між окремими об'єктами не слід розміщувати дерева ближче 5 м і далі 12 м від будівель і споруд. Протипожежні смуги рекомендується створювати шириною від 10 до 15 м. Посадка проводиться рядами: відстані між ними становлять 1 – 3 м, в рядах між деревами – 1 м. Між деревами розміщують чагарники. Для протипожежних посадок не слід застосовувати хвойні дерева і чагарники як більш легко займисті, ніж листяні рослини.

Завдання №7. Благоустрій території промислового підприємства.

Розділ 4. Обсяг альбому робіт

4.1 Тематика

1. Озеленення: вулиці, набережної чи бульвару.
2. Ландшафтний благоустрій для відпочинку та підхід до громадської будівлі.
3. Благоустрій озеленення міської площі.
4. Ландшафтна організація дворової території в житловій забудові.
5. План озеленення на вибір: території школи або дитячого садочка.
6. Ландшафтний благоустрій території лікарні.
7. Благоустрій території промислового підприємства.

4.2 Склад проекту

По кожному з 7-ми завдань потрібно виконати наступні графічні зображення:

- Фрагмент генплану М 1:50
- Видові крапки (перспективне зображення)
- Дизайн малих форм (проекції, 3-д модель).

4.3 Графічна частина альбому

Розрахунково-графічна робота виконується на аркушах ватману формату А-3, які потім брошуруються в альбом. На них відображається перерахований вище склад проекту (п. 4.2) по кожній із з 7-ми тематик. Методи графічної подачі можуть бути різними, з використанням комп'ютерної, ручної графіки, темпер, гуаші, відмивання аквареллю, задувки.

4.4 Програма - завдання

По кожній із представлених семи тематик студенти повинні виконати ряд розробок по проектуванню благоустрою території суспільних і житлових будинків, рекреаційної паркової зони та ін. Вони містять у собі: генеральний план, перспективне зображення найбільш значимих і ефектних видових точок і дизайн малих форм. Повинна бути вивірена композиційна структура ділянки в цілому, створена її колористична і формотворна єдність, витримана стилістика. До всіх елементів, малих форм, що наповнюють проектоване се-

редовище, повинен бути пред'явлений дизайнерський підхід, що включає, функціональну, конструктивну і естетичну складові.

Література

1. <http://landscape.totalarch.com/node/36>
2. <http://videco.narod.ru/recom.htm>
3. <https://ozelenitel-stroy.ru/ozelenennye-territorii-goroda>
4. <https://studfile.net/preview/2959382/page:4/>
5. https://studme.org/105328/stroitelstvo/sistema_ozeleneniya_territorii_poseleniya
6. Антал Я., Кушнир Л., Сламень И., Гавранкова Б. Архитектурное черчение. – К.: Будивельник, 1980. – 105 с.
7. Божко Ю.Г. Основы архитектоники и комбинаторики формообразования. Учебное пособие. – Харьков: Вища школа, 1984. – 184 с.
8. Ганзен В.А. Восприятие целостных объектов. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1973. – 153 с.
9. Жирнов А. Д. Ландшафтна графіка. Альбом №1.: Методичний посібник. – К.: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2001. – 25 с.
10. Крижановська Н. Я., Шевчук Г. П. Дизайн присадибних ділянок. – Харків: ХГАГХ, 2000. – 130 с.
11. Мелодинский Д.А. Школа архитектурно-дизайнерского формообразования. Учебное пособие. – М.: Архитектура – С, 2004. – 312 с.
12. Михайленко В.Е., Кащенко А.В. Природа – геометрия – архитектура. 2-е изд. - Киев: Будивельник., 1988. – 175 с.
13. Нефедов В. А. Ландшафтный дизайн и устойчивость среды. – СПб., 2002. – 295 с.
14. Нойферт П., Нефф Л. Проектирование и строительство: Дом, квартира, сад: Иллюстрированный справочник.– 3-е изд. – Пер. с нем. М.: архитектура С, 2006. – 264 с.
15. Петрович Д.Ж. Теоретики пропорций / пер. М.Д. Сорокиной. – М.: СИ, 1979. – 193 с.
16. Проектирование и озеленение населенных мест: учебное пособие для студентов агрономического факультета направления подготовки 35.03.05 Садоводство / сост.: Е.Н. Габилова, В.К. Мухортова ; Донской ГАУ. – Персиановский : Донской ГАУ, 2018. – 199 с.
17. Середюк И.И. Восприятие архитектурной среды. - Львов: Вища школа, 1979. – 202 с.
18. Середюк И.И., Курт – Умеров В.О. Городская среда и оптимизация деятельности человека. - Львов: Вища школа, 1987. – 200 с.
19. Тим Ньюбери Все о планировке сада / пер. с англ. И.Г. Колосковой и О.И. Романовой. – М.: Кладезь-Букс, 2004. – 256 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
Мета і завдання практичної роботи	3
Розділ 1. Композиційні основи і предметне наповнення міського простору	3
1.1. Основні композиційні принципи формування міського середовища	3
1.2. Елементи ландшафтного дизайну в міському середовищі	5
Розділ 2. Система озеленення транзитних міських територій громадського користування	8
2.1. Основи озеленення територій міста. Система озеленення міських територій. Класифікація. Нормування	8
2.2. Основи проектування міських парків. Містобудівна ієрархія та класифікація міських парків. Нормативи та показники для визначення площ та балансу елементів благоустрою парків	10
2.3. Озеленення в системі міста. Благоустрій міських центрів, міських садів та скверів	14
2.4. Озеленення транзитних просторів. Благоустрій міських вулиць, набережних та бульварів	16
2.5. Проектування планувальних вузлів в садово-парковій архітектурі. Озеленення: розвилок доріг, майданчиків для відпочинку, підходів до будівель	21
2.6. Організація озеленення вулиць та площ. Озеленення тротуарів, скверів, площ та перехрестя	22
Розділ 3. Благоустрій міських територій різного функціонального призначення	24
3.1. Благоустрій територій жилих районів та мікрорайонів. Розриви в забудові. Палісадники, курдонери. Озеленення кутів в житловій забудові	24
3.2. Озеленення територій дитячих садків та шкіл. Функціональне призначення, зонування, нормативи	27
3.3. Ландшафтний благоустрій територій лікарень	29
3.4. Озеленення територій промислових підприємств та санітарно-захисних зон	31
Розділ 4. Обсяг альбому робіт	33
4.1 Тематика	33
4.2 Склад проекту	33
4.4 Програма – завдання	33
Література	34

ДЛЯ НОТАТОК

**Кадуріна Антоніна Олегівна
Назарчук Юлія Сергіївна**

Основи озеленення населених місць

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для студентів 4-го курсу
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»

В авторській редакції

Підписано до друку 03.09.2021. Формат 60х90/16
Обсяг 1,6 ум. друк. арк.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman»
Наклад 100 прим. Зам. № 21020

Видавець і виготовлювач

С.Л. Назарчук

65009, Одеса, Фонтанська дорога, 10.
Тел.: 050 905 23 77. E-mail: selen_odessa@ukr.net
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7024 від 23.12.2019